

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

ANON

Magyar vadász Afrikában / Hungarian Hunter in Africa

Eredeti közlés/Original publication:

Vadászlap, 2015.06.10.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.003.441

Dátum/Date: 2019. március / March

filename: anon_2015_MagyarVadaszAfr-ban

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

ANON: Magyar vadász Afrikában / Hungarian Hunter in Africa, AHU

MATT, 2019, **pp. 1–10. old.**, No. 000.003.441, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Az Interneten / At the Internet

Megjegyzés / Note:

ellenőrzött és szerkesztett szöveg / controlled and edited text

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, áttekintés fotómellékletekkel Nagy Endre, a neves magyar vadász életéről és tevékenységéről

African research in Hungary, overview with photo attachments about the life and activities of Endre Nagy, the famous Hungarian hunter

---

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMEN-

TUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC
SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,
COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/
writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

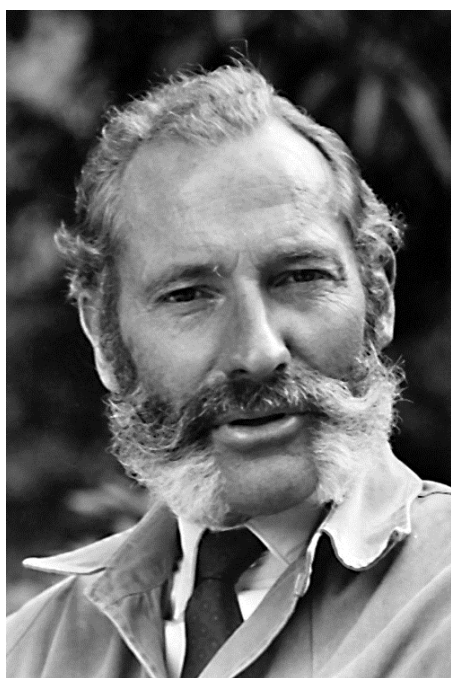
* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

MAGYAR VADÁSZ AFRIKÁBAN

ANON

Vadászlap, 2015.06.10.

Gyerekkorától Kittenberger Kálmán nagy csodálója volt. Csendőrtiszt, rab, menekült, földönfutó szafariszervező, aki később egy csapásra milliommossá vált. Szenvedélyesen imádta a vadállományt, a luxust, és kínosan ügyelt a megjelenésére.

Nagy Endre, az egyszerű vidéki családból származó fiú csendőr-ként dolgozott, amikor megismerkedett Hatvany Ferencsel, a híres műgyűjtő báróval. A fiatal vadász a Hatvany család harminckét szobás barokk kastélya mellett kapott szállást. Hangos vadászkutyái eleinte nagyon zavarták a báró lányát, Alexandrát. Amint megismerkedtek, a családi elbeszélések szerint első látásra egymásba szerettek.

Nem sokkal később, a negyvenes évek derekán, a Hatvany család külföldre menekült, Alexandra pedig Endrét várta. Az nem késlekedett, és feleségül vette, majd zsidó származása miatt különböző rejtékhelyeken bújtatta. A fiút lecsukták, s míg Rajk Lászlóval egy cellában ült, Alexandrát deportálni akarták. Az utolsó pillanatban sikerült lementeni a vonatról, de ez is későnek bizonyult. Az élmény idegileg tönkretette, az asszony élete további részében pszichiátriai kezelésre szorult.

A háború után Nagy Endrét Rajkkal való régi ismeretsége visszamelte korábbi helyére: erdőt, vadászati lehetőségeket kapott, az államosított vadgazdálkodás szolgálatába állt, ő szervezte a kormányvadászatokat. Ez a nyugalom azonban csak addig tartott, amíg Rajkot újból le nem tartóztatták. Ekkortól Nagy Endrét is figyelték, lehallgatták, és az egész család életét ellehetetlenítették. Végül úgy érezte, kénytelen Nyugatra menekülni. Kislányával és hét hónapos terhes feleségével átszökött a zöldhatáron. Németországban kilátástalannak tűnt a helyzetük, de nem adta fel. Kora reggeltől leveleket írt, megszólított mindenkit, hogy munkát kapjon. Végül sikerrel járt: rövid ideig hivatásos vadászként működött, vadászprogramokat és kirándulásokat

szervezett bajor vidékeken. Időközben a düsseldorfi nemzetközi vadászkiállítás trófeaosztályának vezetésével bízták meg.

Pénz és nyelvtudás nélkül Afrikában

Az ötvenes években Európa jövőjét bizonytalannak ítélte meg. Eljátszott a gondolattal, hogy Kanadában telepedjen le, de a zord időjárás, az örökös hideg elriasztotta. Küzdelmes útkeresés után lapos pénztárcával, angoltudás nélkül Tanganyikába – ma Tanzánia –költözött családjával, és Arushától nem messze házat vásárolt. Ma unokaöccse él ott a családjával. Szerencséjét az hozta meg, hogy megismerkedett Opel György autómágnással, és az megbízta őt egy kísérleti telep létesítésével s afrikai vadak befogásával. Ez mai szemmel nézve kegyetlen eljárás volt: az állatokat ketrecbe zárták, és sokhetes hajóúton a Szezi-csatornán keresztül eljuttatták Európába. Több zsiráfja már a kikötőben elpusztult. „Jaj neked, ember, ha az utolsó ítéletkor egy állat is lesz a bíraid között!” – írta naplójában.

A kezdeti időszak Afrikában anyagi gondokkal volt terhelt. Szafarikat szervezett, így tartotta fenn családját. Ernest Hemingwaytől, aki akkor már szintén Tanzániában élt, vásárolt egy sárga, kimustrált te-repjárót. Az író fia, Pat lett a kísérőtársa, aki a moshi vadásziskola tanára volt, és vérbeli vadász. Nagy Endre elefántra, leopárdra, rinocéroszra, oroszlánra és egyebekre, szinte az összes említésre méltó afrikai állatfajra vadászott. Szenvedélyes trófeagyűjtő volt: a leopárdot preparáltatta, az elefánt agyara otthonát díszítette, alsó lábszára esernyőtartó lett, az elejtett vad bőre, csontjai gyűjteményét gazdagították. Mint akkor a többi Afrika-vadász, magáért az élményért, az elejtés gyönyöréért vadászott.

Égből pottyant vagyon

Igazi fordulatot akkor vett az élete, amikor apósa, Hatvany Ferenc a háború alatt elhurcolt híres műgyűjteményéért sikerrel perelte be az NSZK-t. A századforduló éveiben a francia impresszionisták – akiknek a képei pár évtizeddel később már dollármilliókat értek – még ismeretlenek és szegények voltak. Nem volt nehéz dolga Hatvanynak, fillérekért vásárolt képeket Manet-től, Cézanne-től, Pissarrótól és Picassótól is. Budavári palotájának termeit a mennyezettől a padlóig képek borították, nemcsak a szobákat, hanem az alagsort és a lépcsőházat is. Ezt a mesés kincset tette tönkre a háború. A műtárgyak széthordásával a német katonákat vádolták, ezért óriási kárpótlást fizetett az akkori nyugatnémet állam. A kártérítés egy részével Nagy Endre ren-

delkezett, mivel felesége ekkor már ágyban fekvő beteg volt. A pénzből megvásárolta a Meru-hegy felét. Vendégei így nyilatkoztak a birtokról:

„A környék ekkor még szinte érintetlen őserdő. A Kilimandzsáró híres hófödte csúcsát is látni lehetett a telepről, mely Hemingway szavaival élve széles, mint a világ”.

Imádta a luxust

Nagy Endre Balaton-felvidéki egyszerű családban született, ennek ellenére vonzotta minden, ami az úri osztályhoz volt köthető. Imádott

lovagolni, és rendkívül nagy figyelmet fordított megjelenésére. Híres volt előkelő modoráról, finom stílusáról és mindig elegáns megjelenéséről. Még ha hajnali vadászatra indult, akkor is frissen borotvált volt, és kifogástalan öltözetű. Gazdag vendégei számára a szavanna közepén is luxuskörülményeket teremtett. Kristálypoharakból itták a minőségi pezsgőt, a sátrak mellett kerámiatálak álltak mosakodáshoz. Elég volt jelezni a fekete kíséreknek, máris öntötték a kiváló kávé a csipketerítőn álló csészékbe. Miért kellene lemondani a luxusról és az eleganciáról a természetben? „A szafarik ideget próbáló időszakok, idegen emberekkel, mostoha körülmények között” – írta naplójában, s igényes kliensei számára változtatott ezen: lerakta a luxussafari alapjait. Ilyeneket azóta több utazási iroda is szervez.

A természetvédő

Népszerűsítette a vadászatot és vadvédelmet, büszke volt arra, hogy európai minta alapján nagyon komoly vadászterületet hozott létre. Sok magyar természetkutató és filmes is megfordult nála, s járt ott Windisch-Graetz herceg, aki 1947 óta élt Kenyában.

Nagy Endre többször is elsiratta az afrikai vadállományt, amelyben az orvvadászok és a szabályok nélküli öldöklés óriási kárt tett. Naplójában többször kitért Afrika változására: A bennszülöttek nyilakkal vadásztak. A maszájok a nyugati turistáktól alkoholt kaptak, amelyet szervezetük nem tudott feldolgozni; így lassan de biztosan megbomlott törzsi kultúrájuk. Gyakran megesett, hogy gazdag fehér vadászok a szafari végén a helyieknek ajándékozták puskáikat, és azok óriási pusztítást végeztek velük. Nagy Endre idejében nem csupán az állatok száma csökkent Nyugat-Afrikában, hanem a társadalom is megváltozott.

Szocializmus afrikai módra

Julius Nyererét kilencvenszázalékos szavazati aránnyal választották meg az ország elnökévé. 1967-től kezdte megvalósítani az afrikai szocializmust, és a nagybirtokokat ettől fogva államosítás fenyegette. Nagy Endre azonban jó kapcsolatot épített ki az elnökkel, így lehetősége nyílt arra, hogy rezervátumvezetőként (-bérőként) megőrizze vadászterületét. Pár évvel később a kelet-afrikai szocialista országban betiltották a vadászatot, és több tucat farmot államosítottak. Nagy Endre parkja ekkor még megmenekült.

„Összes jó barátunkat földönfutóvá teszik. Ezt már jól ismerem” – írta naplójában, és nemsokára a tanzániai szocializmus elől is menekült, haza. 1987-ben végleg Balatonedericsre költözött, a visszavásárolt családi kúriába. Az akkor már idős vadász hazahozatta legszebb trófeáit, a Balaton partján Afrika-múzeumot és kis állatkertet alapított tizenöt évvel fiatalabb második feleségével, aki egyben unokahúga volt.

1994-ben halt meg, hamvainak egy részét Tanzániában temették el első felesége, Alexandra mellé.

A balatonedericsi múzeumot Beretz Katalin viszi tovább, ő gondozza férje hagyatékát. Naplója alapján és történeteiből könyvet is írt.

„Igazi, szenvedélyes vadász volt. Én kísérőként tartottam vele a vadászataiban. A közös élethez nagy alkalmazkodás kellett, mint minden vadászfeleségnek. Tanzániában Bandi halála óta egyszer jártam, de megfogadtam, hogy nem megyek többet. Más a légkör nélküle.”

